

SISÄLTÖ

Lukijalle	10
1 SOSIAALIPSYKOLOGIAN KENTTÄ	12
2 SOSIAALIPSYKOLOGIAN HISTORIAA	21
Sosiaalipsykologian synty	22
Behaviorismi ja muut koulukunnat 1920–1960	26
Kognitiivinen vallankumous ja eurooppalainen sosiaalipsykologia	29
Sosiaalipsykologian kriisi ja sen ratkaisut	33
3 IHMISEN SOSIAALIPSYKOLOGINEN KEHITYSHISTORIA	36
Machiavelli vastaan Vygotski	38
Kulttuurin kehitys ja muutos	42
Sosiaalisten suhteiden alkeismuodot	48
4 SOSIALISAATIO JA MORAALINEN KEHITYS	51
Sosialisaatioympäristöt	53
Varhaislapsuuden merkitys	56
Oppiminen	58
Kaksi yleistä lähestymistapaa sosialisaatioon	62
<i>Kulttuurihistoriallinen näkemys</i>	62
<i>Kognitiivisen kehityksen näkökulma</i>	66
Moraalinen sosialisaatio	69
<i>Itsehillinnän kehitys ja kulttuurihistoriallinen teoria</i>	71
<i>Moraalisen arvostelukyvyn vaiheittainen kehitys</i>	74
5 PERSONALLISUUS	81
Mitä persoonallisuus ja persoonallisuuspsykologia ovat?	82
Piirreteoria	83
Piirteiden mittaaminen	85
<i>Mitä mitata?</i>	85
<i>Miten mitata?</i>	89

Onko piirteitä olemassa?	90
Mitä persoonallisuus- ja sosiaalipsykologia voisivat antaa toisilleen?	95

6 EMOOTIOT	102
Emootiot ja sosiaalinen käyttäytyminen	102
Emootion rakenne ja merkitys	103
Emootioiden biologinen funktionaalisuus	105
Emootioiden sosiaalisuus	107
Empatia	109
Emootiot vuorovaikutuksessa	110
Moraaliset emootiot	112
Ryhmäemootiot	114
7 AGGRESSIIVISUUS JA ALTRUISMI	117
Aggressiivisuus	117
<i>Onko ihminen luonnostaan aggressiivinen eläin?</i>	119
<i>Epämieluisat kokemukset ja aggressiivisuus</i>	120
<i>Aggression oppiminen</i>	123
<i>Miesten ja naisten aggressiivisuus</i>	124
<i>Aggressiivisuus ryhmäilmionä</i>	126
<i>Tilanne ja ”pahuus”</i>	130
<i>Voidaanko aggressiivisuutta väbentää?</i>	131
Altruismi	133
<i>Mieliala ja auttaminen</i>	137
<i>Auttamisen tilannesidonnaisuus</i>	138
<i>Normipohjainen auttaminen</i>	140
8 SOSIAALINEN KOGNITIO	145
Skeemat	145
<i>Skriptit ja stereotypiat</i>	146
Skeemojen saatavuus ja viriäminen	151
Attribuutiot	154
<i>Vastaavuuspäätelmät, syyskeemat ja kovariaatiomalli</i>	154
Attribuutioiden erheitä ja vääristymiä	157
<i>Vastuuattribuutiot</i>	158
<i>Masennus ja opittu avuttomuus</i>	161
Muita sosiaalisen tiedonkäsittelyn harhoja	162
Vaikutelmat ihmisen persoonallisuudesta	163

9 IHMISEN MINUUS JA IDENTITEETTI 166

- Minäkäsitys 167
 - Minäkäsityksen luonne* 167
 - Itsetuntemuksen lähteet ja minäkäsityksen sisältö* 168
 - Minäkäsityksen rakenne* 170
- Minuuden rakentamisen motiivit 172
- Minätietoisuus, itsetunto ja itsesäätely 177
 - Minätietoisuus* 177
 - Itsetunto* 179
 - Itsesäätely ja oman käyttäytymisen seuranta* 180
- Ryhmäjäsenyyksien ja kulttuurin vaikutus minäkäsitykseen 182
 - Henkilökohtainen ja sosiaalinen identiteetti* 182
 - Kulttuurin vaikutus minäkäsitykseen ja identiteettiin* 186
 - Identiteetti sisäisenä tarinana ja puhetekona* 188

10 ASEENTEET, PÄÄTÖKSENTEKO JA KÄYTTÄYTYMISEN MUUTOS 190

- Asenteet 190
 - Mitä asenteet ovat?* 190
 - Balanssiteoria* 191
 - Asenteet, ihmissubteet ja ryhmäjäsenyydet* 192
 - Miten asenteita mitataan?* 193
 - Asenteiden yhteys toimintaan* 195
- Asenteisiin vaikuttaminen 198
 - Suostutteleva viestintä ja sen vaikutukset asenteisiin* 199
 - Pakon ja kannustinten aiheuttamat asennemuutokset* 203
- Päätöksenteko, motivaatio ja toiminta 207
 - Päätöksenteko* 207
 - Kontrolli* 209
 - Motivaatio* 209
- Toiminnan säätely 213
 - Toimeenpanoaikomukset ja toiminnan suunnittelu* 213
 - Omaseuranta ja toiminnan arviointi* 215
- Interventiot käyttäytymisen muuttamiseksi 217
 - Käyttäytymiseen vaikuttavien ohjelmien systemaattinen suunnittelu* 218
 - Käyttäytymiseen vaikuttamisen tekniikat* 221

11 SOSIAALINEN VUOROVAIKUTUS 225

- Kyky vuorovaikutukseen on ihmisen laj ominaisuus 227
- Sosiaalinen järjestys ja sosiaalisen toiminnan säännönmukaisuudet 229
- Tilanteinen vuorovaikutus itsenäisenä, omalakisena tutkimuskohteena 232
- Vuorovaikutuksen osallistujaksi asettuminen 234
- Eleet, katseet ja kasvonilmeet osana keskustelua 237
- Puhuttu vuorovaikutus:
 - keskustelu ja sen säännönmukaisuudet 239
 - Teknologiavälitteinen vuorovaikutus 245
 - Eri näkökulmien yhdistämisestä vuorovaikutuksen tutkimuksessa 247
 - Lopuksi 248

12 SOSIAALINEN VAIKUTUS 250

- Tahaton sosiaalinen vaikutus 250
 - Toiminnan suoritus ja yleisö: sosiaalinen helpontuminen* 250
 - Sosiaaliset normit ja sosiaalisen vertailun teoria* 252
- Tahallinen sosiaalinen vaikuttaminen 255
 - Käyttäytymiseen vaikuttamisen menetelmiä* 255
 - Vähemmistövaikutus* 258
 - Tottelevaisuus: Milgramin koesarja* 260

13 RYHMÄT JA RYHMÄPROSESSIT 266

- Ryhmätyö 269
- Ryhmätehtävien tyypit 271
- Ryhmätyön tuloksellisuus 273
- Ongelmanratkaisu ryhmässä 274
- Ryhmässä syntyvät rakenteet ja prosessit 275
 - Ryhmän tunnesubteet ja kiinteys* 275
 - Normit* 276
 - Transaktiivinen muisti* 277
- Johtajuus 278
 - Johtajan tyyli, persoonallisuus ja tilanne* 279
 - Johtajuus ja oikeudenmukaisuus* 282
- Ryhmän päätöksenteko:
 - normaalistuminen ja polarisoituminen 286
 - Ryhmän moninaisuus 289

14 ENNAKKOLUULOISUUS

JA RYHMIEN VÄLISET SUHTEET 291

- Ennakkoluuloisuus 292
- Ennakkoluuloisuuden ja syrjinnän seuraukset 297
- Ennakkoluuloisuuden selittäminen yksilötasolla 300
- Ennakkoluulojen selittäminen ryhmätasolla 302
- Ryhmien välisten suhteiden parantaminen 309
 - Tiedottaminen ja koulutus* 310
 - Luokittelurajojen uusiminen* 311
 - Kontakti ryhmien välillä* 313
- Teorioita yhdistämällä enemmän ymmärrystä 316

15 JOUKKOKÄYTTÄYTYMINEN 318

- Joukkoilmioiden tyypit 318
 - Joukkoliikkeet* 319
 - Joukkotapahtumat* 320
- Joukkosieluun sulautuminen: joukkopsykologian klassikot 322
- Joukkojen sosiaalipsykologian nykytutkimus 324
 - Joukko yksilöllisyyden heikentäjänä* 324
 - Joukkotapahtumat ovat ryhmäilmiöitä* 326
 - Sosiaalinen identiteetti ja joukkokäyttäytyminen* 328
 - Mielenilmauksesta poliittiseen vaikuttamiseen* 330
- Joukkojen mysteeri 331

16 KULTTUURI, ARVOT

JA SOSIAALINEN KÄYTTÄYTYMINEN 333

- Sosiaaliset representaatiot 334
- Kulttuuri ja persoonallisuus 337
- Arvot 339
 - Arvojen kehämäinen järjestelmä* 342
 - Arvot, valinnat ja toiminta* 346
 - Yleismaailmallinen hierarkia* 348
 - Kulttuurien kolme arvoulottuvuutta* 350
- Sosiaalipsykologia tieteenä 353

SANASTO 356

HAKEMISTOT 368

LÄHTEET 379